

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานควบคุมวัณโรคด้วยระบบยา
ระยะสั้นแบบมีที่เลี้ยง จังหวัดกาฬสินธุ์

ชื่อผู้เขียน นางสาวสุวรรณี ศรีหงษ์ทอง

สาขารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมศรี	ปีทมพันธ์	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมศักดิ์	ธรรมธิตวิวัฒน์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประไพศรี	ช่อนกลิ่น	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สรिता	ธีระวัฒน์สกุล	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค
ในการดำเนินงานควบคุมวัณโรคด้วยระบบยาระยะสั้นแบบมีที่เลี้ยง (DOTS) ตามบทบาทหน้าที่ของ
เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบงานวัณโรคระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอ และระดับตำบล ในจังหวัด
กาฬสินธุ์ ประชากรที่ศึกษา จำนวน 178 คน ได้แก่ ผู้ประสานงานวัณโรคระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอ
จำนวน 18 คน เจ้าหน้าที่คลินิกวัณโรค จำนวน 14 คน และเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยที่รับผิดชอบ
งานวัณโรค จำนวน 146 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ และการสัมภาษณ์เชิงลึก
วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและเชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินงานควบคุมวัณโรคด้วยระบบ
DOTS ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบงานวัณโรคระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอ และระดับตำบล
ได้แก่ ปัญหาระดับนโยบาย ผู้อำนวยการโรงพยาบาล สาธารณสุขอำเภอ/กิ่งอำเภอ และหัวหน้า
สถานีอนามัย ยังไม่เห็นความสำคัญ และตระหนักถึงปัญหาวัณโรคในพื้นที่ นโยบายในการ
ดำเนินงาน DOTS จึงไม่ชัดเจน ปัญหาผู้ปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบงานวัณโรค
มีงานรับผิดชอบมาก มีการย้ายและเปลี่ยนงานบ่อย ทำให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบงาน

วัดโรคบางแห่งไม่ได้รับการอบรม ส่วนเจ้าหน้าที่ที่อบรมแล้วยังไม่ได้อบรมฟื้นฟู การประสานงานยังไม่ดีพอและไม่เป็นระบบทุกระดับ การนิเทศงานในทุกระดับไม่สม่ำเสมอและต่อเนื่อง ความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน ผู้ป่วยวัณโรค พี่เลี้ยง และชุมชนยังไม่ดีพอ เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน DOTS ส่วนปัจจัยสนับสนุนได้แก่ การสนับสนุนงบประมาณค่าน้ำมันเชื้อเพลิงมีแต่ไม่เพียงพอ ในการออกนิเทศงานและออกเยี่ยมบ้านผู้ป่วยวัณโรค และพี่เลี้ยง ส่วนสื่อศึกษาได้รับการสนับสนุนแต่ไม่เพียงพอ นอกจากนั้น จำนวนบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานอนามัยมีน้อย และเจ้าหน้าที่คลินิกวัณโรคไม่มีผู้ช่วยในการปฏิบัติงาน DOTS

การศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่า ในการดำเนินงานควบคุมวัณโรคด้วยระบบ DOTS การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขไม่ใช่งานง่าย ๆ ที่ทำให้อัตราการรักษาผู้ป่วยวัณโรคให้หายขาดเพิ่มขึ้น แต่ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้แก่ ผู้ป่วยวัณโรค พี่เลี้ยง และความร่วมมือของชุมชน ดังนั้น ควรเน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารระดับจังหวัด ควรมีการกระจายอำนาจให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และชุมชนที่มีผู้ป่วยวัณโรค ได้คิดค้นหากวิธีในการดำเนินงานควบคุมวัณโรคระบบ DOTS มีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ ควรมีการประชาสัมพันธ์แนวทางการทำ DOTS ให้มีความครอบคลุมและทั่วถึงทุกพื้นที่ โดยเฉพาะการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ป่วยวัณโรค พี่เลี้ยง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้เห็นความสำคัญและตระหนักถึงปัญหา ในการดำเนินงานควบคุมวัณโรคระบบ DOTS ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จได้

Independent Study Title Problems and Obstacles in Conducting Tuberculosis Control with
Directly Observed Treatment Short Course Kalasin Province

Author Miss Suvannee Srihongthong

Master of Public Health

Independent Study Examining Committee :

Asst. Prof. Somsri	Pattamapun	Chairperson
Asst. Prof. Somsak	Thamthitiwat	Member
Asst. Prof. Prapaisri	Songlin	Member
Asst. Prof. Sarita	Teerawatsakul	Member

Abstract

The purposes of this descriptive study were to examine the problems and obstacles in conducting tuberculosis (TB) control with Directly Observed Treatment Short course (DOTS), the roles of TB health officers at district, sub-district and tambon levels in Kalasin Province. Among 178 people of study population, 18 were district TB coordinators, 14 were TB clinic personnel and 146 TB were personnel at health centers. The data were collected using the interviewing questionnaire and in-depth interview. Data analysis was done using descriptive statistics and content analysis.

The results of the study revealed many problems and obstacles in conducting tuberculosis control with DOTS of TB health officers at district, sub-district and tambon levels. At the policy level, hospital directors, chiefs of district and sub-district public health offices, and heads of health centers did not realize the importance of tuberculosis problem, leading to unclear policy in implementing DOTS. For the personnel problems, health personnel who were responsible for

the TB program also had many other responsibilities. As a result of frequent transfer and job turnover, some health officers had not undergone the training, whereas some trained health officers had not been refreshed in DOTS. The coordination among responsible local agencies was ineffective and non-systematic. The supervision in all levels was inconsistent. The cooperation among public health colleagues, TB patients, counselors, and communities was poor due to inadequate knowledge about DOTS. With regard to the logistics, fuel budget was inadequate for supervisions and home visits of TB patients and counselors. The educational media was insufficient. TB health officers had no assistant in implementing DOTS.

The study suggested that the effective implementation of TB control with DOTS was not determined only by health officers, but also by TB patients themselves, counselors, and community participation. Community, therefore, should be involved in the DOTS program. Administrators at the provincial level should delegate the authority to local health officers and community in figuring out methods for effective DOTS that are suitable for each particular area. Public relation about DOTS program should be disseminated throughout the area, especially on the knowledge and understanding of DOTS to TB patients, counselors, and other involved parties. Their awareness in the importance of TB control with DOTS will affect the achievement of this program.